

ΕΚΘΕΣΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

2.1. Πολιτική Προστασία

2.2. Δημόσια Υγεία

2.3. Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

2.4. Διά Βίου Μάθηση

2.5. Ψηφιακός Μετασχηματισμός

2.6. Ανοικτά Δεδομένα

2.7. Υπηρεσίες Δόμησης (ΥΔΟΜ)

2.8. Προστασία του Περιβάλλοντος

2.9. Εφαρμογή της στοχοθεσίας

2.10. Εσωτερικός Έλεγχος

2.11. Εφαρμογή του Π.Δ. 54/2018

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπίσει ο νέος Κώδικας Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι το ζήτημα των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ) και γενικότερα των πόρων που χρειάζονται οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) για να ανταποκριθούν στο ρόλο τους.

Υπενθυμίζουμε ότι οι Δήμοι στην πλειοψηφία τους αδυνατούν λόγω της μείωσης των ΚΑΠ να ασκήσουν τις αρμοδιότητες που τους ανατέθηκαν με το Ν.3852/2010 (“Καλλικράτης”). Οι αρμοδιότητες αυτές κοστολογήθηκαν κατά την εκπόνηση του νόμου και προέκυψαν οι διατάξεις του άρθρου 259, οι οποίες όμως δεν εφαρμόζονται.

Επίσης, μειώθηκε το προσωπικό των Δήμων στη διάρκεια των μνημονίων, λόγω των συνταξιοδοτήσεων, της μείωσης των θέσεων εργασίας και της αναστολής των προσλήψεων, οι οποίες έχουν οδηγήσει στη σημερινή υποστελέχωσή τους, που αναπόφευκτα οδηγεί στον περιορισμό των παρεχόμενων στους πολίτες υπηρεσιών.

Ειδικότερα, οι Μικροί Ορεινοί και Νησιωτικοί Δήμοι δεν απέκτησαν από την ψήφιση του Ν.3852/2010 και μέχρι σήμερα το ελάχιστο αναγκαίο προσωπικό που προβλεπόταν στους πρότυπους ΟΕΥ, οι οποίοι συνόδευσαν την εφαρμογή του νόμου.

Παράλληλα, με το άρθρο 281 του Ν.3852/2010 νομοθετήθηκε το Πρόγραμμα “Ελληνική Αρχιτεκτονική Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΛΛ.Α.Δ.Α.)”, που προέβλεπε *«το σχεδιασμό της στελέχωσης με επιστημονικό προσωπικό με βάση την αποτύπωση των αναγκών των νέων δήμων και περιφερειών»*, αλλά δεν εξασφαλίστηκε η χρηματοδότησή του, με συνέπεια να παραμείνει “όνειρο απατηλό” το πρόσθετο επιστημονικό προσωπικό που θα αντιμετώπιζε τις διευρυνόμενες ανάγκες των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Επιπλέον όλων αυτών, προστέθηκαν στους ΟΤΑ τα τελευταία χρόνια νέες αρμοδιότητες και πρόσθετες υποχρεώσεις εφαρμογής νέων δημόσιων πολιτικών, στις οποίες οι Δήμοι στη μεγάλη πλειοψηφία τους δεν μπορούν να ανταποκριθούν, γεγονός που οδηγεί σε ορισμένες περιπτώσεις όχι μόνο σε επίρριψη ευθυνών στους ΟΤΑ ενός ιδιότυπου “blame game” της Κεντρικής Διοίκησης και των ΜΜΕ, αλλά και σε αντίστοιχο καταλογισμό στους αιρετούς της “παράβασης καθήκοντος”.

Οι κίνδυνοι αυτοί επιτείνονται με την εύλογη ένταξη, δια της κωδικοποίησης, στο νέο Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των νέων αρμοδιοτήτων και των πρόσθετων υποχρεώσεων που προβλέπουν οι νομοθετικές πρωτοβουλίες των διαφόρων Υπουργείων.

Η παρούσα Έκθεση επιχειρεί να αναδείξει αυτές «τις νέες αρμοδιότητες και τις πρόσθετες υποχρεώσεις εφαρμογής νέων δημόσιων πολιτικών» που “φορτώθηκαν” στους Δήμους χωρίς τους αναγκαίους πόρους.

Ως “πόρους” εννοούμε αυτούς που αναγνωρίζει και νομοθετεί το σχέδιο του νέου Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Υποεπιτροπής Αρμοδιοτήτων του ΥΠΕΣ, ο οποίος στο άρθρο 19 προβλέπει ότι «*Το νομοθετικό πλαίσιο πρέπει να διασφαλίζει τους αντίστοιχους οικονομικούς πόρους, το ανθρώπινο δυναμικό, την αναγκαία υποδομή και εξοπλισμό, καθώς και τα απαιτούμενα ψηφιακά εργαλεία με την οικεία τεχνογνωσία*».

2. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

2.1. Πολιτική Προστασία

Τα άρθρα 3, 13, 15, 20, 21, 29, 39, 42, 68 και 70 του Ν.4662/2020 (Α΄27), όπως τροποποιήθηκαν με τα άρθρα 11, 12, 15, 16 και 30 του Ν.5075/2023 (Α΄206) προσδιορίζουν αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού για την εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής Πολιτικής Προστασίας.

Χαρακτηριστικές είναι οι διατάξεις με τις οποίες νομοθετείται:

1. Η σύσταση «*Αυτοτελών Τμημάτων Πολιτικής Προστασίας των Δήμων*» (άρθρο 21).
2. Η σύσταση «*Επιχειρησιακών Συντονιστικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας (ΤΕΣΟΠΠ) των Δήμων*» (άρθρο 15).
3. Η σύνταξη «*Τοπικών Σχεδίων Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Διαχείρισης Συνεπειών*» για φυσικές, τεχνολογικές καταστροφές και λοιπές απειλές (άρθρο 21). Η σύνταξή τους μάλιστα θα έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί στις 7/8/2021.
4. «*Η λήψη της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών αποτελεί ευθύνη των κατά τόπους Δημάρχων, οι οποίοι έχουν τον συντονισμό του έργου πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση της καταστροφής σε τοπικό επίπεδο*» (άρθρο 29).

Οι ανωτέρω νέες αρμοδιότητες και πρόσθετες υποχρεώσεις των Δήμων δεν συνοδεύτηκαν από αντίστοιχους πόρους.
--

2.2. Δημόσια Υγεία

Τα άρθρα 3, 4, 8 και 10 του Ν.4675/2020 (Α΄54), όπως τροποποιήθηκε με νεότερους νόμους, προσδιορίζουν αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού για την εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής Δημόσιας Υγείας.

Χαρακτηριστικές είναι οι διατάξεις με τις οποίες νομοθετούνται τα ακόλουθα:

1. Οι ΟΤΑ εφαρμόζουν δράσεις και προγράμματα δημόσιας υγείας, στο πλαίσιο του «πενταετούς Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη Δημόσια Υγεία», «στα Ειδικά Σχέδια Δράσης που λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες σε επίπεδο περιφέρειας, περιφερειακής ενότητας ή/και δήμου» (άρθρο 3, παρ. 1) και «στο Εθνικό Πρόγραμμα “Σπύρος Δοξιάδης” με δράσεις δημόσιας υγείας στα πεδία της πρωτογενούς πρόληψης», όπως είναι «τα προγράμματα άθλησης στις κατά τόπους αθλητικές εγκαταστάσεις, καθώς και η διαμόρφωση προγραμμάτων άθλησης για όλες τις ηλικιακές ομάδες του πληθυσμού» (άρθρο 4, παρ. 3.Α.β.ββ).
2. Οι ΟΤΑ «έχουν την υποχρέωση εκπόνησης ετήσιων αναφορών–εκθέσεων για την κατάσταση υγείας του πληθυσμού αναφοράς τους, για διαπιστωθείσες αδυναμίες του μηχανισμού αντιμετώπισης των αναγκών δημόσιας υγείας, καθώς και για τα προτεινόμενα πρόσθετα μέτρα και τις προτεραιότητες της δημόσιας υγείας στον πληθυσμό αναφοράς τους» (άρθρο 3, παρ. 4).
3. Οι ΟΤΑ μπορούν από κοινού με το Υπουργείο Υγείας «να παρακολουθούν την εφαρμογή των δράσεων των οργανώσεων του Μητρώου Εθελοντικών Οργανώσεων Δράσεων Δημόσιας Υγείας» (άρθρο 8, παρ. 1.α) και με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας και Εσωτερικών «να συγκροτούν συνεργαζόμενα δίκτυα δημόσιας υγείας για την υλοποίηση προγραμμάτων και παρεμβάσεων στην κοινότητα» (άρθρο 8, παρ. 2).
4. Η ΕΝΠΕ και η ΚΕΔΕ συμμετέχουν στην Επιτροπή Εμπειρογνομόνων Δημόσιας Υγείας (ΕΕΔΥ) του Υπουργείου Υγείας με έναν εμπειρογνώμονα σε θέματα δημόσιας υγείας η καθεμία (άρθρο 10, παρ. 3).

Οι ανωτέρω νέες αρμοδιότητες και πρόσθετες υποχρεώσεις των Δήμων δεν συνοδεύτηκαν από αντίστοιχους πόρους, εκτός από το Πρόγραμμα “Άθληση για Όλους” της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού.

2.3. Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

Ο Ν.4486/2017 (Α΄115), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 45 του Ν.4931/2022 (Α΄94) και με το άρθρο 50 του Ν.5157/2024 (Α΄187), περιέχει διατάξεις που αφορούν τα δημοτικά ιατρεία, τη συνεργασία των δομών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ) με τις τοπικές αρχές, τη διασύνδεση των δομών και των φορέων ΠΦΥ μεταξύ τους και τα προγράμματα δημόσιας υγείας της κοινότητας.

Χαρακτηριστικές είναι οι διατάξεις με τις οποίες νομοθετούνται τα ακόλουθα:

1. «Η περιοχή ευθύνης κάθε Κέντρου Υγείας ονομάζεται Τομέας Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΤοΠΦΥ) της οικείας ΔΥΠε. Εντός του ΤοΠΦΥ οι δημόσιες δομές παροχής υπηρεσιών ΠΦΥ, οι συμβεβλημένοι με τον ΕΟΠΥΥ πάροχοι υπηρεσιών ΠΦΥ, τα συμβεβλημένα με τον ΕΟΠΥΥ φαρμακεία, καθώς και τα δημοτικά ιατρεία συνιστούν το Τοπικό Δίκτυο ΠΦΥ» και «μπορεί να

- συμμετέχουν σε δράσεις προαγωγής υγείας και πρόληψης, υπό την εποπτεία της οικείας ΔΥΠε» (άρθρο 4, παρ. 2).
2. «Σκοπός του δικτύου Μαιών–Μαιευτών είναι: εε) η ανάπτυξη συνεργασίας με ΟΤΑ και φορείς που δραστηριοποιούνται σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας για την πραγματοποίηση δράσεων ενημέρωσης, αγωγής και προαγωγής υγείας» (άρθρο 12, παρ. 1.γ).
 3. «Σε κάθε ΤοΠΦΥ συγκροτείται, με απόφαση του Διοικητή της οικείας ΥΠΕ τριμελής Διοικούσα Επιτροπή, η οποία αποτελείται από: α) τον Πρόεδρο, β) τον Επιστημονικό Υπεύθυνο του Κέντρου Υγείας και γ) έναν δημοτικό σύμβουλο του Δήμου της έδρας του Κέντρου Υγείας, που προτείνεται από το δημοτικό συμβούλιο, και τους αναπληρωτές τους» (άρθρο 16, παρ. 1).
 4. «Οι Συντονιστές Οδοντίατροι Υγειονομικής Περιφέρειας (ΣΟΔΥΠ) μεριμνούν για τη δημιουργία δικτύου επαφής και συνεργασίας με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, ιδίως εκπαιδευτικούς και ιατρικούς, καθώς και με κοινωνικές και δημοτικές υπηρεσίες» (άρθρο 18, παρ. 2).

Οι ανωτέρω νέες αρμοδιότητες και πρόσθετες υποχρεώσεις των Δήμων δεν συνοδεύτηκαν από αντίστοιχους πόρους.

2.4. Διά Βίου Μάθηση

Ο Ν.3879/2010 (Α'163) «Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε με το Ν.4763/2020 (Α'254) «Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης και άλλες διατάξεις», προβλέπει τα ακόλουθα:

1. «Φορείς διοίκησης της δια βίου μάθησης είναι: α) η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, β) οι υπηρεσιακές μονάδες των Περιφερειών, που ασκούν αρμοδιότητες σε θέματα δια βίου μάθησης, γ) οι υπηρεσιακές μονάδες των Δήμων, που ασκούν αρμοδιότητες σε θέματα δια βίου μάθησης
2. «Ο Δήμος καταρτίζει, στο πλαίσιο του τοπικού αναπτυξιακού προγράμματός του, το τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης, με βάση το Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης
3. «Στις αρμοδιότητες του Δήμου περιλαμβάνονται ιδίως: α) η ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Δια Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) που οργανώνονται στο πλαίσιο της υπηρεσιακής μονάδας που ασκεί αρμοδιότητες δια βίου μάθησης ή νομικού προσώπου του Δήμου και εφαρμόζουν το τοπικό πρόγραμμα δια βίου μάθησης, β) η λειτουργία και διαχείριση τοπικών δομών και η εφαρμογή προγραμμάτων της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου

Μάθησης, στο πλαίσιο προγραμματικών συμβάσεων, και γ) η εφαρμογή προγραμμάτων των Κ.Π.Ε. του Υπουργείου Παιδείας» (άρθρο 8, παρ. 4).

4. «Το σύστημα διοίκησης της δια βίου μάθησης διαρθρώνεται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και οι σχετικές αρμοδιότητες ασκούνται κατά τα ακόλουθα:
- α) Οι αρμοδιότητες δια βίου μάθησης ασκούνται από ειδική υπηρεσιακή μονάδα του Δήμου ή από την υπηρεσιακή μονάδα που ασκεί αρμοδιότητες σε θέματα παιδείας..... β) Οι αρμοδιότητες δια βίου μάθησης ασκούνται από ειδική υπηρεσιακή μονάδα της Περιφέρειας ή από την υπηρεσιακή μονάδα που ασκεί αρμοδιότητες σε θέματα παιδείας.....» (άρθρο 9, παρ. 1).

Οι ανωτέρω νέες αρμοδιότητες και πρόσθετες υποχρεώσεις των Δήμων δεν συνοδεύτηκαν από αντίστοιχους πόρους, εκτός από τη χρηματοδότηση ορισμένων προγραμμάτων δια βίου μάθησης από το ΚΠΣ 2007–2013 και το ΕΣΠΑ 2014–2020.

2.5. Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού (ΒΨΜ) αποτυπώνει τους στόχους, τις κατευθυντήριες αρχές, τους στρατηγικούς άξονες παρέμβασης, τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό των συστημάτων, το μοντέλο διακυβέρνησης, τον μηχανισμό σχεδιασμού, καθώς και οριζόντιες και κάθετες παρεμβάσεις που θα υλοποιήσουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας.

Τα έργα της ΒΨΜ που αφορούν άμεσα την Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι τα ακόλουθα (σελ. 259–268):

- Αναδιοργάνωση και Διοικητική Μεταρρύθμιση της Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού. (Η ΕΕΤΑΑ υλοποίησε στο πλαίσιο Προγραμματικής Συμφωνίας ΥΠΕΣ–ΕΝΠΕ–ΚΕΔΕ το έργο «Απλούστευση–Προτυποποίηση–Ψηφιοποίηση Διαδικασιών ΟΤΑ»).
- Αναβάθμιση του κόμβου διαλειτουργικότητας των Δήμων (που αφορά τον κόμβο διαλειτουργικότητας GovHub της ΚΕΔΕ).
- Εθνικός αριθμός τηλεφωνικής κλήσης για την αντιμετώπιση προβλημάτων καθημερινότητας του πολίτη.
- Μητρώο Οδών και Αριθμών.
- Έργα και Δράσεις Έξυπνων Πόλεων (Smart Cities) που αφορούν τη διαχείριση των αιτημάτων των πολιτών, της ελεγχόμενης στάθμευσης, του δημοτικού στόλου οχημάτων, των λαϊκών αγορών, των ψηφιακών υδρομετρητών, σύστημα ευφυών μεταφορών, ψηφιοποίηση των αρχείων αστικού σχεδίου, πλατφόρμα ενημέρωσης και διαβούλευσης με τους πολίτες κ.α.
- Έργα και Δράσεις Έξυπνων Αγροτικών Περιοχών και Χωριών (Smart Rural Areas – Smart Villages) που αφορούν πρόβλεψη των αρδευτικών αναγκών των καλλιεργειών και προγραμματισμό των αρδεύσεων, προειδοποιήσεις

ακραίων μετεωρολογικών φαινομένων, κλιματική πρόγνωση ξηρασίας, πρόγνωση – χαρτογράφηση πλημμυρών, πλατφόρμα μείωσης των αποβλήτων τροφίμων κ.α.

Για τα έργα ψηφιακού μετασχηματισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι αναγκαία η διασφάλιση της διαλειτουργικότητας και της συνάρθρωσής τους με τα ακόλουθα έργα:

- α) με τα οριζόντια έργα της Δημόσιας Διοίκησης [Απλούστευση διαδικασιών, Ενιαία Ψηφιακή Πύλη (GOV.GR), Ψηφιοποίηση υπηρεσιών των Δήμων προς τις Επιχειρήσεις, Ενιαίος Ψηφιακός Χάρτης – Ψηφιακή Τράπεζα Χρήσεις Γης, Κεντρικό Σύστημα Διαχείρισης Εγγράφων, Σύστημα Διαχείρισης Σχέσεων με τους Πολίτες (CRMS), Κυβερνοασφάλεια των συστημάτων των Δήμων κ.ά.] και
- β) με τα κάθετα έργα της Δημόσιας Διοίκησης στους Τομείς Παιδείας, Υγείας, Εργασίας, Οικονομικών – Δημόσιας Περιουσίας, Ανάπτυξης & Καινοτομίας, Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, Περιβάλλοντος & Ενέργειας, Μεταφορών & Υποδομών, Πολιτισμού, Αθλητισμού, Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής, Τουρισμού και Πολιτικής Προστασίας.

Οι ανωτέρω νέες αρμοδιότητες και πρόσθετες υποχρεώσεις των Δήμων δεν συνοδεύτηκαν από αντίστοιχους πόρους, εκτός από τη χρηματοδότηση ορισμένων εφαρμογών από το Πρόγραμμα “Smart Cities” και από τη χρηματοδότηση του ανωτέρω έργου της ΕΕΤΑΑ, του οποίου όμως οι προτάσεις ψηφιοποίησης των διαδικασιών των ΟΤΑ και διαλειτουργικότητας αυτών με τα ψηφιακά συστήματα της Κεντρικής Διοίκησης δεν αξιοποιήθηκαν από τα αρμόδια Υπουργεία.

2.6. Ανοικτά Δεδομένα

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ι΄ «Ανοικτά Δεδομένα και περαιτέρω χρήση πληροφοριών του Δημόσιου τομέα» (άρθρα 59–74) του Ν.4727/2020 (Α΄ 184), στους φορείς του δημόσιου τομέα που οφείλουν να οργανώσουν την ανοικτή διάθεση των δεδομένων τους είναι και οι ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού.

Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές οι Δήμοι υποχρεούνται να εκτελούν τις ακόλουθες ενέργειες:

- Δημιουργία σε κάθε πληροφοριακό σύστημα που διαθέτουν, προμηθεύονται ή διαμορφώνουν, ασφαλών διεπαφών προγραμματισμού εφαρμογών (Application Programming Interface – API) (άρθρο 59, παρ. 10).
- Διασφάλιση της αρχής της «εκ σχεδιασμού και εξ ορισμού» παραγωγής και διάθεσης (άρθρο 63, παρ. 3), «ανωνυμοποίηση» των προς ανάρτηση δεδομένων και καθορισμός των δεδομένων που αποτελούν «σύνολα δεδομένων υψηλής αξίας» (άρθρο 60, εδ. 6 και 9).

- Καθορισμός των όρων περαιτέρω χρήσης των δεδομένων (άρθρο 66) και των κατηγοριών δεδομένων για τις οποίες επιτρέπεται η ανάκτηση του οριακού κόστους (άρθρο 64, παρ. 1).
- Ανάρτηση των ανοικτών δεδομένων στην Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης (gov. gr), διαθέσιμα σε ανοικτό και μηχαναγνώσιμο μορφότυπο και ταξινομημένα σε «Διαρθρωμένα Σύνολα Δεδομένων» (“Datasets”) και εκπόνηση “Οδηγού” που αναρτάται στον διαδικτυακό τόπο του Προγράμματος “Διαύγεια”, στην Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης και στην ιστοσελίδα του Δήμου (άρθρο 67, παρ. 1 και 3).

Για την καταγραφή και αξιολόγηση των συνόλων εγγράφων, την τεχνική, διαδικαστική και οργανωτική υποστήριξη της ανοικτής διάθεσης των εγγράφων, καθώς και την επικοινωνία με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και την Εθνική Αρχή Διαφάνειας, αρμόδιες είναι οι ομάδες διοίκησης έργου του «Προγράμματος Διαύγεια», οι οποίες προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 80 του Ν. 4727/2020, κατά τις διατάξεις της παρ. 6, του άρθρου 67 του ίδιου Νόμου.

Για την εφαρμογή του Ν.4727/2020 η ΚΕΔΕ πρότεινε την υπογραφή σχετικής Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, του Υπουργείου Εσωτερικών και της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας.

Παράλληλα με τις παραπάνω υποχρεώσεις, οι Δήμοι οφείλουν να στέλνουν στον διαδικτυακό κόμβο παρακολούθησης των επιδόσεων των ΟΤΑ (στον ηλεκτρονικό σύνδεσμο deiktesota.gov.gr) «ανωνυμοποιημένα στοιχεία που αφορούν στην οικονομική και διοικητική λειτουργία και δραστηριότητά τους» (άρθρο 33, Ν. 5056/2023 – Α΄163).

Ο Ν.4727/2020 συμπληρώθηκε πρόσφατα με τον Ν.5188/2025 (Α΄49) που αφορά «Μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/868 (πράξη για τη διακυβέρνηση δεδομένων).

Το Δ.Σ. της ΚΕΔΕ με την απόφασή με αριθμό 118/27.03.2025 επανέφερε την πρότασή της για την υπογραφή Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, του Υπουργείου Εσωτερικών και της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας για τα Ανοικτά Δεδομένα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία προβλέπει την κατάρτιση και εφαρμογή ενός «Προγράμματος Συλλογικής Υποστήριξης των ΟΤΑ» και τον καθορισμό του οδικού χάρτη για τη διαχείριση των Ανοικτών Δεδομένων από τους Δήμους.

Οι ανωτέρω πρόσθετες υποχρεώσεις των Δήμων δεν συνοδεύτηκαν από αντίστοιχους πόρους και δεν εκπονήθηκε το «Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των ΟΤΑ» που πρότεινε από το 2020 η ΚΕΔΕ.

2.7. Υπηρεσίες Δόμησης (ΥΔΟΜ)

Το 2010 επιχειρήθηκε με νομοθετική διάταξη (παρ. 4, άρθρο 95, Ν.3852/2010) να υποχρεωθούν οι Δήμοι να δημιουργήσουν υπηρεσία έκδοσης οικοδομικών

αδειών (ουσιαστικά μια ΥΔΟΜ), παρέχοντας «διοικητική υποστήριξη» μέχρι τις 31.12.2012. Επειδή όμως χωρίς Πρόγραμμα Εφαρμογής του Νόμου και χωρίς Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων, τα οποία μπορούν να διασφαλίσουν τις αναγκαίες προϋποθέσεις και τους πόρους, αυτό δεν γίνεται, παρατάθηκε η προθεσμία αυτή δεκατρείς φορές (!!!): με το άρθρο 1 του Ν.4147/2013, με το άρθρο 31 του Ν.4257/2014, με το άρθρο 77 του Ν.4445/2016, με το άρθρο 44 του Ν.4508/2017, με το άρθρο 28 του Ν.4585/2018, με το άρθρο 46 του Ν.4647/2019, με το άρθρο 5 του Ν.4674/2020, με το άρθρο 376 του Ν.4700/2020, με το άρθρο 72 του Ν.4745/2020, με το άρθρο 97 του Ν.4842/2021, με το άρθρο 108 του Ν.4876/2021, με το άρθρο 21 του Ν.4915/ /2022 και με το άρθρο 74 του Ν.4954/2022 (μέχρι τις 31.12.2022).

Παράλληλα, με το άρθρο 181 του Ν.4555/2018 επανανομοθετήθηκε η υποχρέωση των Δήμων να δημιουργήσουν Υπηρεσία Δόμησης (ΥΔΟΜ) με οδηγίες για τη στελέχωσή τους, χωρίς να ληφθεί υπόψη η διαφορετικότητα των Δήμων και χωρίς να διασφαλιστούν οι αναγκαίες προϋποθέσεις και οι πόροι, οπότε πάλι δεν είχαμε αποτέλεσμα. Ο νομοθέτης θεωρώντας ότι το πρόβλημα δεν είναι επιχειρησιακό αλλά νομικό, τροποποίησε το άρθρο αυτό τρεις φορές μέσα σε ένα χρόνο (!!!) (παρ. 1, άρθρο 376, Ν.4700/2020, άρθρο 43, Ν.4735/2020 και παρ. 1, άρθρο 73, Ν.4745/2020), αλλά φυσικά πάλι το πρόβλημα δεν λύθηκε.

Ούτε βέβαια μπορεί η ΕΕΤΑΑ να συμβληθεί με Προγραμματική Σύμβαση με όλους τους Δήμους που δεν έχουν ΥΔΟΜ «για τη διοικητική τους υποστήριξη για θέματα που άπτονται αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών αυτών» (παρ. 2, άρθρο 4, Ν.4674/2020), εκτός εάν της ζητηθεί να σχεδιάσει ένα Πρόγραμμα Εφαρμογής του Νόμου και ένα Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων ώστε να διασφαλιστούν οι προϋποθέσεις και οι πόροι για τη συγκρότηση των ΥΔΟΜ. Μέχρι να γίνει αυτό, δίνει μια μεταβατική λύση το εδάφιο β που προστέθηκε (με το άρθρο 43 του Ν.4735/2020) στην παρ. 3 του άρθρου 97α του Ν.3852/2010, το οποίο προβλέπει ότι «οι αρμοδιότητες της ΥΔΟΜ ασκούνται με συμβάσεις διαδημοτικής και διαβαθμιδικής συνεργασίας με δήμους και περιφέρειες», χωρίς όμως να διασφαλιστούν οι προϋποθέσεις και οι πόροι για την εφαρμογή αυτού του θεσμού.

Με τις αναλυτικές διατάξεις του άρθρου 83 του Ν.5021/2023 (Α'31) επιχειρείται να δοθεί μια οριστική λύση στο ζήτημα της παροχής υπηρεσιών ΥΔΟΜ, η οποία προσεγγίζει τη λύση των Κοινών Υπηρεσιών, αλλά δεν φαίνεται να έχει προηγηθεί σχετικό επιχειρησιακό σχέδιο (πλην του εγγράφου του ΤΕΕ με αρ. πρωτ. 36602/23.12.2022), ούτε να συνοδεύεται από Πρόγραμμα Εφαρμογής του Νόμου και Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων.¹

¹ Από την αναλυτική εγκύκλιο 402/31.03.2023, που περιέχει οδηγίες εφαρμογής του νόμου, διαφαίνονται ενέργειες της Διοίκησης που αφορούν κυρίως την υποστήριξη της στελέχωσης

Πρόσφατα με το άρθρο 28 του Ν.5188/2025 (Α΄49) προβλέπεται «η πρόσληψη Μηχανικών με σχέση εργασίας ΙΔΟΧ, διάρκειας έως 24 μηνών, οι οποίοι θα έχουν τα ίδια δικαιώματα υπογραφής με τους υπαλλήλους που διορίζονται στις θέσεις αυτές».

Αρχίζουμε να ελπίζουμε ότι μπορούμε σιγά – σιγά, “μπουσουλώντας”, να ανακαλύψουμε τη λύση: Δηλαδή να νομοθετήσουμε ένα Επιχειρησιακό Σχέδιο που θα περιλαμβάνει Πρόγραμμα Εφαρμογής του Νόμου και Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων, τα οποία θα διασφαλίζουν τις προϋποθέσεις και τους αναγκαίους πόρους (τους οικονομικούς πόρους, το ανθρώπινο δυναμικό, την αναγκαία υποδομή και εξοπλισμό, καθώς και τα απαιτούμενα ψηφιακά εργαλεία με την οικεία τεχνογνωσία).

Η επαναλαμβανόμενη έγκριση της πρόσληψης μηχανικών από τους Δήμους για να δημιουργήσουν ΥΔΟΜ δεν λύνει το πρόβλημα, διότι δεν εντάσσεται σε ένα «Πρόγραμμα Εφαρμογής του Νόμου» και ένα «Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων», τα οποία θα διασφαλίζουν όλες τις προϋποθέσεις και τους αναγκαίους πόρους.
Μόνο με νομοθετικές διατάξεις δεν λύνονται τα επιχειρησιακά προβλήματα.

2.8. Προστασία του Περιβάλλοντος

Οι νομοθετικές πρωτοβουλίες και τα προγράμματα εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών προστασίας του περιβάλλοντος έχουν προσθέσει νέες αρμοδιότητες και πρόσθετες υποχρεώσεις στους Δήμους.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι οι Δήμοι εκτός από το πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (του άρθρου 203 του Ν.3643/2006 και του άρθρου 266 του Ν.3852/2010), είναι υποχρεωμένοι με νομοθετικές διατάξεις που εισηγήθηκε το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, να εκπονήσουν τα ακόλουθα προγράμματα:

1. Επιχειρησιακό Σχέδιο για την εξασφάλιση κοινοχρήστων και κοινωφελών χώρων, άρθρο 92 του Ν.4759/2020 (Α΄245) και Εγκ. ΥΠΕΝ/ΔΕΣΕΔΠ/54863/30.05.2022.
2. Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ), άρθρο 22 του Ν.4599/2019 (Α΄40), όπως αντικαταστάθηκε με το Μέρος Α΄ του Ν.4784/2021 (Α΄40).
3. Σχέδιο Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (ΣΦΗΟ), άρθρο 17 του Ν.4710/2020 (Α΄142), όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4, άρθρο 18^ο του Ν.4787/2021 (Α΄44) και με το άρθρο 14 του ν.4936/2022 (Α΄105).
4. Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ), άρθρο 56 του Ν.4819/2021 (Α΄129).

των ΥΔΟΜ, οι οποίες θα μπορούσαν να αποτελούν βασικό τμήμα του «Προγράμματος Εφαρμογής του Νόμου» και του «Προγράμματος Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων».

5. Σχέδιο Αστικής Προσβασιμότητας (ΣΑΠ), παρ. 10, άρθρο 121 και παρ. 1, άρθρο 126 του Ν.4819/2021 (Α'129), όπως συμπληρώθηκε με την παρ.12, άρθρο 108 του Ν.5007/2022 (Α'241).
6. Σχέδιο Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΣΕΑΚ), παρ. 12, άρθρο 7 του Ν.4342/2015 (Α'143), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του Ν.4843/2021 (Α'193).
7. Δημοτικό Σχέδιο Μείωσης Εκπομπών (ΔηΣΜΕ), άρθρο 16 του Ν.4936/2022 (Α'105) «Εθνικός Κλιματικός Νόμος», όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1, άρθρο 136 του Ν.5106/2024 (Α'63).
8. Γενικό Σχέδιο Υπηρεσιών Ύδατος (ΓΣΥΥ), άρθρο 35 του Ν.5037/2023 (Α'78).
9. Σχέδιο Αστικής Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), άρθρο 45 του Ν.5106/2024 (Α'63).

Μετά ταύτα γεννιέται το εύλογο ερώτημα: Πώς μπορούν να ανταποκριθούν οι Δήμοι (και όχι μόνον οι μικροί) σε αυτόν τον ορμαγδό Επιχειρησιακών Σχεδίων και Προγραμμάτων;

Επειδή δε θα αναγκαστούν να τα αναθέσουν σε συμβουλευτικές εταιρείες και εξωτερικούς συνεργάτες, θα επιβαρυνθούν με ένα σημαντικό κόστος.

Οι ανωτέρω πρόσθετες υποχρεώσεις των Δήμων δεν συνοδεύτηκαν από αντίστοιχους πόρους και δεν εξασφαλίστηκε η τεχνική βοήθειά τους με ένα «Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των ΟΤΑ».

2.9. Εφαρμογή της στοχοθεσίας

Από τα κατά καιρούς νομοθετήματα που αφορούν την αξιολόγηση των υπαλλήλων, αναφέρονται σε στοχοθεσία μόνο το άρθρο 12 του Π.Δ.318/1992, που προβλέπει τη στοχοθεσία των οργανικών μονάδων, ο Ν.3230/2004 που επιχειρεί να καθιερώσει «*σύστημα διοίκησης με στόχους*» και το άρθρο 22 του Ν.4369/2016 που επαναφέρει τη στοχοθεσία των υπηρεσιών.

Ο πρόσφατος Ν.4940/2022 (Α'112), που τροποποιήθηκε με το Ν.5149/2024 (Α'169), έχει θετικά στοιχεία: Τη βελτίωση του συστήματος αξιολόγησης – Την ενσωμάτωση του περιεχομένου των Σχεδίων Δράσης του Ν.4622/2019 στους στόχους των οργανικών μονάδων – Τον νέο θεσμό των «Συμβούλων Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού» και ιδίως τη δικτύωση και τον συντονισμό τους από το Υπουργείο – Τη νομοθέτηση του Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης.

Έχει όμως και αδυναμίες: Δεν προηγείται της αξιολόγησης των προσώπων η αξιολόγηση των δομών – Δεν προβλέπεται Πρόγραμμα Εφαρμογής του Νόμου – Δεν υποστηρίζονται οι δημόσιες οργανώσεις στην εφαρμογή του ΚΠΑ π.χ. μέσω του “Κύκλου Ποιότητας Δημοσίων Οργανώσεων”.

Σύμφωνα δε με σχετική απόφαση της Δ.Σ. της ΚΕΔΕ, όσον αφορά τους ΟΤΑ α' βαθμού, «*η εφαρμογή του προτεινόμενου συστήματος αξιολόγησης είναι εφικτή μόνο σε μεγάλους Δήμους, δεδομένου ότι οι μεσαίοι και ιδίως οι μικροί*

Δήμοι έχουν πολύ μεγάλες ελλείψεις σε επιστημονικό προσωπικό, το οποίο διαρκώς μειώνεται (λόγω των συνταξιοδοτήσεων και της “κινητικότητας”)».²

Μετά ταύτα προτείνεται να προβλεφθεί α) η ενίσχυση των οργανικών μονάδων προγραμματισμού και διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού των Δήμων με κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό που θα συμβάλλει στην εφαρμογή του Ν.4940/2022 και β) ειδικά για τους Μικρούς Ορεινούς και Νησιωτικούς Δήμους η νομοθέτηση ενός απλούστερου συστήματος στοχοθέτησης και αξιολόγησης και η τηλε-υποστήριξη των Δήμων για την εφαρμογή του.

Οι ανωτέρω πρόσθετες υποχρεώσεις των Δήμων δεν συνοδεύτηκαν από αντίστοιχους πόρους και δεν εξασφαλίστηκε η τεχνική βοήθειά τους με ένα «Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των ΟΤΑ».

2.10. Εσωτερικός Έλεγχος

Στην αρχή, με το άρθρο 12 του Ν.3492/2006 (Α΄210), προβλέφθηκε η σύσταση, με Προεδρικό Διάταγμα, Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου σε όλο το Δημόσιο τομέα, αλλά δεν δημιουργήθηκαν τέτοιες Μονάδες, τουλάχιστον στους ΟΤΑ. Στη συνέχεια, με την παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν.4081/2012 (Α΄184), προβλέφθηκε πάλι τη σύστασή τους, αυτή τη φορά μόνο με Κοινή Υπουργική Απόφαση, αλλά δημιουργήθηκαν ελάχιστες Μονάδες στους ΟΤΑ. Οπότε πρόσφατα, με το άρθρο 39 του Ν.4622/2019 (Α΄133) και με το άρθρο 9 του Ν.4795/2021 (Α΄62), που τροποποιήθηκε με τον Ν.4940/2022 (Α΄112), συστήνονται Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου απευθείας με το νόμο.

Η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), κατά τη διαβούλευση που έγινε επί του αντίστοιχου νομοσχεδίου, αντιλαμβανόμενη ότι δεν αρκεί η νομοθέτησή τους, πρότεινε την προσθήκη της ακόλουθης διάταξης:

«Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά από πρόταση της ΕΕΤΑΑ και σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας (ΕΑΔ), εκπονείται τριετές Πρόγραμμα Εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), το οποίο περιέχει, ενδεικτικά, τα ακόλουθα έργα και δράσεις:

- α) Ιεράρχηση των αναγκών και εναλλακτικούς τρόπους οργάνωσης του έλεγχου ανά κατηγορία ΟΤΑ, με ιδιαίτερη μέριμνα για τους μικρούς δήμους.*
- β) Πρόγραμμα ενημέρωσης–ευαισθητοποίησης των αιρετών (από ΥΠΕΣ, ΕΑΔ, ΚΕΔΕ, ΕΕΤΑΑ) και πρόγραμμα κατάρτισης των προϊσταμένων των βασικών οργανικών μονάδων των ΟΤΑ (από ΕΑΔ, ΕΕΤΑΑ).*
- γ) Εκπόνηση κοινών πρακτικών εργαλείων και ενιαίων προτύπων για τις διαδικασίες των ΟΤΑ, καθώς και οδηγών προσαρμογής για κάθε κατηγορία ΟΤΑ και νομικού προσώπου ΟΤΑ.*
- δ) Πρόγραμμα στελέχωσης και πρόγραμμα κατάρτισης του προσωπικού των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου.*

² Βλ. Απόφαση Δ.Σ. ΚΕΔΕ με αριθμό 179/19.05.2022.

ε) Δικτύωση όλων των προϊσταμένων των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας επικοινωνίας και ανταλλαγής απόψεων και καλών πρακτικών.

στ) Δομή υποστήριξης (help desk) των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου των ΟΤΑ από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας με τη συνεργασία της ΚΕΔΕ και της ΕΕΤΑΑ.

Για κάθε έργο και δράση το Πρόγραμμα Εφαρμογής περιλαμβάνει το αναλυτικό περιεχόμενό του, τον δημόσιο φορέα εφαρμογής ή εποπτείας της εφαρμογής του, τον προϋπολογισμό, την πηγή χρηματοδότησης και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του.

Με την ίδια απόφαση προσδιορίζεται όργανο παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής του Προγράμματος Εφαρμογής, στο οποίο μετέχουν με εκπροσώπους τους το ΥΠΕΣ, η ΕΑΔ και η ΚΕΔΕ.

Η διάταξη αυτή δεν ενσωματώθηκε στο νόμο και πολλοί Δήμοι αναγκάστηκαν να αναθέσουν τον εσωτερικό έλεγχο σε εξωτερικό συνεργάτη.

Η ανωτέρω πρόσθετη υποχρέωση των Δήμων δεν συνοδεύτηκε από αντίστοιχους πόρους και δεν εξασφαλίστηκε «Πρόγραμμα Εφαρμογής του Νόμου» και η τεχνική βοήθειά τους με ένα «Πρόγραμμα Συλλογικής Υποστήριξης των ΟΤΑ».

2.11. Εφαρμογή του Π.Δ. 54/2018

Στο τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα που προτείνουμε στην επόμενη παρ. 3 είναι αναγκαίο να περιληφθεί το «Ολοκληρωμένο πρόγραμμα υποστήριξης των Δήμων για την εφαρμογή του Π.Δ. 54/2018» (για την εφαρμογή του Λογιστικού Πλαισίου της Γενικής Κυβέρνησης), που πρότείνει η ΕΕΤΑΑ και συμφώνησε το Δ.Σ. της ΚΕΔΕ με την με αριθμό 21/2025 απόφασή του, το οποίο περιλαμβάνει συνοπτικά τα ακόλουθα:

- Σχεδιασμό του οδικού χάρτη της μετάβασης.
- Ενημέρωση των αιρετών – Εκπαίδευση του προσωπικού.
- Εκπόνηση οδηγιών και προδιαγραφών για την προσαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων.
- Ανάπτυξη των κωδικοποιήσεων του προϋπολογισμού των Δήμων.
- Εκπόνηση οδηγιών υποβοήθησης των Δήμων.
- Δημιουργία κεντρικής δομής υποστήριξης (help desk) και ιστοσελίδας.
- Παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του Π.Δ.54/2018.
- Διασφάλιση της χρηματοδότησης του Προγράμματος Συλλογικής Υποστήριξης των Δήμων για την εφαρμογή του Π.Δ.54/2018.
[Προτείνεται η διενέργεια μιας τεκμηριωμένης μελέτης κοστολόγησης, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των δήμων βάσει πληθυσμού ή έκτασης (μικροί, μεσαίοι και μεγάλοι) και γεωγραφικής κατανομής τους (ηπειρωτικοί, ορεινοί, νησιωτικοί)].
- Μνημόνιο Συνεργασίας με την ΕΕΤΑΑ για την συνολική υποστήριξη εφαρμογής του Π.Δ.54/2018 από τους Δήμους.

Παράλληλα με τα παραπάνω, υπενθυμίζουμε ότι τα τελευταία χρόνια απονεμήθηκαν στους Δήμους σημαντικές αρμοδιότητες, χωρίς επαρκείς πόρους, στους τομείς της προστασίας των αδέσποτων ζώων συντροφιάς, της ναυαγοσωστικής κάλυψης και της πολιτικής προστασίας (καθαριότητα υπερτοπικών οδών, καθαρισμός χειμάρρων, καθαρισμός οικοπέδων ενόψει της αντιπυρικής περιόδου).

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η αρκετά αναλυτική περιγραφή της παρούσας Έκθεσης αναδεικνύει με ενάργεια το σημαντικό σημερινό πρόβλημα των Δήμων. Την υποστελέχωσή τους και την έλλειψη των αντίστοιχων πόρων.

Το γεγονός ότι πολλοί Δήμοι αναγκάζονται λόγω έλλειψης προσωπικού να αναθέτουν σε εξωτερικό συνεργάτη δημοτικές λειτουργίες (την επίβλεψη της κατασκευής των τεχνικών έργων, την εκπόνηση πολλών επιχειρησιακών σχεδίων και προγραμμάτων, τον εσωτερικό έλεγχο, την εφαρμογή του Κανονισμού προσωπικών δεδομένων GDPR κ.ά.) όχι μόνο δεν λύνει το πρόβλημα αλλά αυξάνει το κόστος των λειτουργιών αυτών.

Επομένως χρειάζεται ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (τουλάχιστον τετραετές) που θα περιλαμβάνει τον προγραμματισμό της σταδιακής στελέχωσης των Δήμων, ώστε να καλύψουν τα υφιστάμενα κενά, να ασκήσουν τις νομοθετηθείσες νέες αρμοδιότητες και να ανταποκριθούν στις πρόσθετες υποχρεώσεις τις οποίες τους επέβαλαν τα διάφορα Υπουργεία.

Παράλληλα, οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ) και γενικότερα οι πόροι κάλυψης των λειτουργικών δαπανών που θα νομοθετηθούν στο νέο Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα πρέπει να ξεκινούν από μια υψηλότερη αφετηρία από το επίπεδο των σημερινών πόρων, για να αντιμετωπιστούν οι σημερινές ελλείψεις και να καλύπτουν σταδιακά την προβλεπόμενη στο τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εξέλιξη των λειτουργικών δαπανών.

Το τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα που προτείνουμε να νομοθετηθεί μαζί με το νέο Κώδικα, στοχεύοντας στην Εφαρμογή του Νόμου και στη Συλλογική Υποστήριξη των ΟΤΑ, μπορεί να περιλαμβάνει, ενδεικτικά, τα ακόλουθα επιμέρους προγράμματα ή υποπρογράμματα:

1. Εκπόνηση των κατ' εξουσιοδότηση του Νόμου Υπουργικών Αποφάσεων και των αναγκαίων Προτύπων, Κανονισμών και Οδηγών.
2. Τετραετές πρόγραμμα συμπλήρωσης της στελέχωσης των ΟΤΑ και πρόσληψης προσωπικού για τις νέες αρμοδιότητες και τις πρόσθετες υποχρεώσεις που τους επιβαρύνουν.
3. Διεύρυνση των ΚΑΠ και γενικότερα των πόρων των ΟΤΑ για την κάλυψη των διευρυνόμενων λειτουργικών δαπανών και των πρόσθετων υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν.

4. Χρηματοδότηση της υποδομής, του εξοπλισμού και των ψηφιακών εργαλείων που απαιτούνται για την άσκηση των νέων αρμοδιοτήτων που νομοθετήθηκαν από διάφορα Υπουργεία.
5. Οργάνωση των νέων δομών, απλούστευση, προτυποποίηση και ψηφιοποίηση των διαδικασιών των ΟΤΑ.
6. Κεντρικά Ολοκληρωμένα Πληροφοριακά Συστήματα των ΟΤΑ (ΟΠΣ/ΟΤΑ), περιλαμβανομένης της συγκρότησης και οργάνωσης της λειτουργίας της πλατφόρμας με τις «Αρμοδιότητες των ΟΤΑ»:
(<https://www.armodiotites.ypes.gov.gr/>).
7. Ενημέρωση των αιρετών, κατάρτιση του νεοπρολαμβανόμενου προσωπικού και συμβουλευτική υποστήριξη του ανθρώπινου δυναμικού. Εφαρμογή των νομοθετημένων πολιτικών προσωπικού (στοχοθεσία, αξιολόγηση κλπ).
8. Δικτύωση του προσωπικού των ΟΤΑ (μέσω intranet) και συνεχιζόμενη διοικητική και τεχνική υποστήριξή τους (help desk).
9. Πρόγραμμα ενημέρωσης των πολιτών και των επιχειρήσεων για τον αναβαθμιζόμενο ρόλο των ΟΤΑ.
10. Σύστημα διοίκησης – παρακολούθησης – αξιολόγησης – επανατροφοδότησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Σε κάθε υποπρόγραμμα θα πρέπει να υπάρχει ειδικό Κεφάλαιο για τους Μικρούς Ορεινούς και Νησιωτικούς Δήμους που θα εξειδικεύει τα μέτρα και τις δράσεις του ώστε να αντιμετωπίζονται τα ειδικά προβλήματα των Μικρών Δήμων.

Στην παρακολούθηση της εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος θα πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο το ΥΠΕΣ, η ΚΕΔΕ και η ΕΝΠΕ.

Παναγιώτης Μαϊστρος